

כיצד משתתפין פרק שמיני עירובין

פד.

עין משפט נר מצוה

יג א ב מיי פ"ד מהל'
עירובין הלכה טו
טוש"ע א"ח סי' שעה
ק"צ:
יד ג ד מ"ג שם הלכה יח:
טו ה ו מ"ג שם הלכה יח
וטוש"ע שם ק"ד:

רבינו הגנאל

להנהו דייירי בעלייה, ההוה להו בשילשול ולאנשי חצר בוריקה. וקתני גותנין אותו למרפסת. ופריך רב, לאו להנהו דייירי בעלייה, אלא להני דייירי במרפסת עצמה. ד"ע דמרפסת ליתת בית דירה, מיהו איכא דייירי במרפסת, אי הכי אימא סיפא פחות מיכן לחצר ואי להני דייירי במרפסת אמאי (לא) לזה בפתח בעלייה, ולזה בפתח הוא. אלא מאי לחצר אף לחצר ושניהן אסורין בו עד שיערכו. הכי נמי מסבירא כ"י. ת"ש חוליות הגבור הסלע שבבניה י' טפחים למרפסת. והא להנהו דייירי בעלייה בשילשול הוא. ופריך רבינא להני דייירי במרפסת דהוה תשמישן בפתח. התיבנ למרפסת, סלע. אלא בור לא איפשר אלא בשילשול. ופריקין בבור מלא מים דליכא שילשול. והא כי חסרי מיא הוה ליה בשילשול כ"י. ופריקין אלא בבור מלא פירות. והא אכיל מיתנון (וחסרי להו (והוה) [והוה] תשמישיתה בשילשול. ואסיקנא בור מלא פירות של טבל דלא (והוה) [חזוין] ליה ולא (שפלי) [שקיל] מיתנון ולא חסרי. דיקא נמי דקתני דומיא דסלע דלא חזי ליה כ"י. ת"ש אנשי חצר ואנשי עלייה ששכחו ולא עירבו, כל שהוא למעלה מ" טפחים לבני עלייה. למטה מ" לחצר. כיצד יזו היוצא מן הכותל למעלה מעשרה טפחים בני עלייה משתמשין בו, למטה מעשרה בני חצר משתמשין בו. הא דביני בני דהוה לבני עלייה בשילשול ולבני החצר בוריקה שניהן אסורין בו. ופריך רב נחמן הכא בכותל [תשעה עשר] עסקינן, וזו היוצא ממנו למטה מ"י, (והנה) [והוה] לבני חצר בפתח ולבני עלייה בשילשול. גותנין אותו לאילו שתשמישן בו על ידי פתח. למעלה מעשרה טפחים, הוה לבני עלייה בפתח, ולבני חצר בוריקה כ"י. וליכא התם דביני בני

הבי נמי מסתברא מדרקתני סיפא כו'. אומר ר"י דהאי ה"נ מסתברא ליתא אלא אליבא דשמואל דוקא דכרז אדם אוסר על חצירו דרך אויר צשמעין אצל לרז דלמר אין אדם אוסר על חצירו דרך אויר הוה הא לחצר דוקא ומוותרין וא"ת למה הוורכך לדקדק ה"נ מסתברא מקיפא דסיפא מפחות

מכאן לחצר דקתני גבי חולית הגבור הו"מ לדקדק דלף לשמואל הוה פירושו אף לחצר דהא חולית הגבור והסלע דקתני שגובה י' טפחים ע"כ כשגובה החולית עשרה טפחים משפת הגבור דהיינו מקרקעית החצר מדחשיב לה לבני חצר צוריקה וא"כ כי קתני עלה פחות מאלו לחצר ששלוש פחות משהו מעשרה א"כ מראש חולית עד קרקעית הגבור יש יומר מעשרה ואם כן לא הוה חצר דוקא ולבני חצר הוה נמי בשלשול כמו לבני עליות דאין לחלק צין שלשול עשרה ל"י וי"ל דמ"מ לא ה"ל למתני לשמואל אף לחצר גבי חולית הגבור דנהי דקרקעית הגבור הוה אף לחצר מ"מ תשמיש שעל הסלע וראש החולית הוה דוקא לחצר לשמואל אצל לרז אכולהו הוה אף לחצר ה"ל למתני כהני אף לחצר ולבני מיימי מסיפא דסיפא דלשמואל נמי הוה התם פירוש לחצר אף לחצר צין אסלע צין אקרקעית הגבור כמו ש"ל לרז גבי פחות מכאן לחצר: **ב"ר מאי איכא** ל"מ"מ. וא"ת צור נמי הוה לבני מרפסת בשלשול ולבני חצר צוריקה ושילשול דלמר לקמן (פ"ה) כיון דלזה צוריקה ושילשול ולזה צשמעין לאויה כלהו צוריקה ולזה פפתח דמי וי"ל דלקמן צוריקה על הפלגה אפ"ר דהוה דרך אויר אצל צוריקה גובה ושלשול על עדיף לרז משלשול לחודיה ואין נראה לר"י חילוק זה דאם היה אדם אוסר על חצירו דרך אויר לרז לא היה מפליג צין וזיקת גובה לזיקת אויר מדפריך ליה ר"ל לקמן (ס"ה) והא מר הוה דלמר לזה צוריקה ולזה צשמעין ונראה לר"י דהא דלמר לקמן שאלו הכא כיון דלזה כ"י ולזה צוריקה כלהו צוריקה ולזה פפתח דמי דיחוי

הוא כלומר דמנינו למידי ולמימר דלרז אדם אוסר על חצירו דרך אויר צעלמא היכא דהוה לתרויהו צוריקה אויר אצל לפי המסקנא הוה טעמא דרז משום דאין אדם אוסר על חצירו דרך אויר לא נאמר לזה צוריקה ושילשול ולזה צשמעין לחודיה כלהו צוריקה ולזה פפתח דמי אלא יהיה לזה צוריקה ושילשול ולזה צוריקה כלהו צוריקה ולזה צשמעין ולא נחלק ציניה כמו שהיה סבר המקשה לקמן ועוד י"ל לזה צוריקה ושילשול דלקמן איכא צ' עיני זריקה וזיקת אויר צוריקה גובה אצל היכא דלזה צשמעין לחודיה ולזה צוריקה גובה ושילשול או צוריקת אויר ושילשול שניהן אסורין: **כ"ר דבי חסרא אסירא** כי ב"ר דבי חסרא אסירא. דהוה דבר הניטל בשבת ואינו מנעט ומסיק בפירות של טבל דאין ניטלין בשבת ולא דמי לעפר ועמיד לפנותו דלמר לעיל (דף ע"ט). דלא חייל דקיון דעמיד לפנותו לא מצטיל (ט) ודאי מחילה המפסיק צין צ' חצירות אצל למעט גובה עשרה ולשנייה פפתח למרפסת כיון דאינו ניטל בשבת מנעט אע"ג דעמיד לפנותו כמו כפה ספל דלמר לעיל (דף ע"ה). דמנעט: **ת"א שמע אנשי חצר** ואנשי א' מרפסת כו'. ל"ג תנן דאינו משנה בשום מקום אלא ת"ש גרס: א' וכן צ' גזוטרות כו'. פי' ש"י ל"ג וכן ור"ת גרס לה דארישא קאי דקתני צפירקין א' גזוטרות שהיא למעלה מן כו':

לא שרי צפתח. וככותל עשרים לא מני לאוקומיה דאם כן שמעינן מינה ראש טפח עשירי דלזה צשמעין ולזה צוריקה אסור דהא לא שרי מנא קמא א' אלא למעלה ולמטה. ובזו רחב ארבעה עסקינן דצניר מהכי לא הוה רשותא ומקום פטור הוא וצטיל להכא ולהכא:

צני עלייה. דגביה ממרפסת טובא אצל לרז מרפסת זו עולין ויורדין ותל צצחצר שהוא גובה י' הוה נמוך מן העלייה י' דהוה לזה צשמעין ולזה צוריקה וקתני דבני עלייה מותרין צו: הדרין צמרפסת. כגון שיש צה צורין דלדידהו הוה האי תל צצחצר שהו להן צנתון עשרה או נמוך לזה גובה מהם פחות מ"י: לזה

צפתח ולזה פפתח הוא. ומאיי (ה) ומואי קרו לה מרפסת דקסלקי במרפסת אלמא כל לזה בשלשול ולזה צוריקה גותנין אותו לזה שבשלשול כדאמר רב הונא לאותן הדריים במרפסת ה"נ א' לאותן הדרין במרפסת אי הכי אימא סיפא פחות מכאן לחצר אסירא לזה בפתח ולזה בפתח הוא מאי לחצר א' אף לחצר ושניהן אסורין ה"נ מסתברא מדרקתני סיפא כו' א' בסמוכה אבל במופלגת אפילו גובה י' טפחים כדאמר מאי לחצר אי לימא לחצר ושירי אמאי רשותא דתרויהו הוה אלא מאי לחצר אף לחצר ושניהן אסורין ש"מ תנן חולית הגבור והסלע שהן גבוהין עשרה למרפסת פחות מכאן לחצר אמר רב הונא לאותן הדריים במרפסת תיבא סלע בור מאי איכא למימר אמר רב יצחק בריה דרב יהודה הכא בבור מלאה מים עסקינן והא חסרא כיון דכי מליא שריא כי חסרא נמו שריא אדרבה: כיון דכי חסרא אסירא כי מליא נמי אסירא אלא אמר אב"י הכא בבור מליאה פירות עסקינן והא חסרי בטיבלא דיקא נמי דקתני דומיא דסלע ש"מ ול"ל למיתנא בור ול"ל למיתנא סלע צריכא דאי אשמעינן סלע דליכא למיגור אבל בור ליגזור זמנין דמליא פירות מתוקנין צריכא תא שמע ה' אנשי חצר ואנשי עלייה ששכחו ולא עירבו אנשי חצר משתמשין בעשרה התחתונים ואנשי עלייה משתמשין בעשרה העליונים כיצד זזו יוצא מן הכותל למטה מעשרה לחצר למעלה מעשרה לעלייה ו הא דביני בני אסור אמר רב נחמן הכא בכותל תשעה עשר עסקינן וזו יוצא ממנו למטה מעשרה לזה בפתח ולזה בשלשול למעלה מעשרה לזה בפתח ולזה צוריקה

צוריקה נחת חשיב ליה לשלשול דמרפסת אלא השתא דצור וסלע שניהן משתמשין על צין תרויהו למה לי ליתני סלע ולא ליתני צור האילו וסוף סוף כדומיא דסלע צעית לאוקומיה נהי דצור בלא סלע לא מני למתני דאם כן הוה אמניא צבור סתם קאמר להכי אצטרך סלע לעליה דצדציצבל עסקינן אלא סלע בלא צור ליתני: ה"ג לריכא דאי סנא סלע דליכא למיגור כו' ולא גרסינן אי סנא צור אצל סלע לא. דהא צור בלא סלע לא מני למיתני כדפרישית: מסוקנין. דשקלי מנייהו וחסרי ואתו לידי שילשול: ולא עירבו. אלו עם אלו: צעשרה סחוטנים. צכותל הבית צחצר אנשי חצר משתמשין דלדידהו צפתח ולבני עלייה בשלשול: צעשרה העליונים. שהן מתחת לעלייה אנשי עלייה משתמשין דסמוכין הן לבני עלייה והוה לדידהו צפתח ולבני חצר צוריקה: זו. הצולט חוץ לכותל למעלה מעשרה. קא ס"ד בעלייה גובה טובא עסקינן והאי למעלה לאו מן הקרקע מורד אלא ה"ק למעלה מתחלת טפח עשירי כשתמדוד מן העלייה ולמטה עשרה דהיינו כדקתני רישא צ' עליונים אנשי עלייה משתמשין: הא דביני בני. צצין י' עליונים ל"י תחתונים דהוה לחצר צוריקה ועלייה בשלשול: אסור. לתרויהו כרז: צכותל השעה עשר עסקינן. דליכא ציני ציני דכל למטה מעשרה דדידה לחצר צפתח ועלייה בשלשול וכל למעלה מ"י דדידה לחצר צוריקה ועלייה צפתח. וככותל עשרים לא מני לאוקומיה דאם כן שמעינן מינה ראש טפח עשירי דלזה צשמעין ולזה צוריקה אסור דהא לא שרי מנא קמא א' אלא למעלה ולמטה. ובזו רחב ארבעה עסקינן דצניר מהכי לא הוה רשותא ומקום פטור הוא וצטיל להכא ולהכא:

(א) כ"ס: א' וצ"ל ע"כ (ב) כ"ס: א' וצ"ל ע"כ (ד) וכן וכו' דצור אצל עם ד"ה ת"ש וכו' מהנהגות האלון מהר"ף לקמן פ"ה: (ה) וצ"ל פ"ה:

הגהות הב"ח

(א) גמ' צני עלייה ואמאי קרו לה: (ב) תוס' ד"ה כיון וכו' לא מנעט דמי למחיצה המפסיק: